

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2015/2016
Destinace (země, město): Polsko, Opole
Jméno, příjmení: Mgr. Jiří Byčkov, Ph.D.

Opolská univerzita se nachází ve městě Opole, které je metropolí Opolského vojvodství v Polsku ležící 80 km jihovýchodně od Vratislavi na řece Odře. Patří mezi nejstarší města v Polsku. Opolská univerzita byla vytvořena v roce 1994 sloučením pedagogické univerzity a odloučené opolské filiálky katolické univerzity v Lublinu. V současné době má Opolská univerzita 8 fakult, jež sídlí v samostatných budovách rozmístěných v různých částech města. V akademickém roce 2014/2015 došlo k dílčí reorganizaci Filologické fakulty, v rámci níž se Katedra Slawistiky nově vyčlenila z gesce Institutu Polonistiky i Kulturoznawstwa a začlenila se pod Institut Filologii Wschodniosłowiańskiej, který po tomto spojení již nese název Institut Slawistiky a Katedra Slawistiky se nazývá Zakład Slawistiky Zachodniej i Poludniowej (Kabinet západní a jižní slavistiky).

Český jazyk a literaturu studují polští studenti jako samostatný studijní obor. Spolu s bohemistikou studují ve všech ročnících okrajově i další slovanské jazyky, např. srbštinu nebo ruštinu. Denní studium je členěno na tříletý bakalářský program a navazující dvouletý magisterský program. Kombinované studium bohemistiky na fakultě není zajišťováno. Český jazyk studovalo v uplynulém akademickém roce v bakalářském programu celkem 5 studentů v prvním ročníku (úroveň A1 – A2), 5 studentů ve druhém ročníku (úroveň B1 – B2) a 5 studentů ve třetím ročníku (úroveň C1), z nichž v zimním semestru 4 studenti vycestovali do České republiky na zahraniční studijní pobyt v rámci unijního výměnného programu Erasmus+ a v letním semestru se studijního pobytu v ČR zúčastnil 1 student. V magisterském studiu studovalo 10 studentů v prvním ročníku (úroveň C1), druhý ročník nebyl v uplynulém akademickém roce otevřen. Také studenti magisterského programu se v letním semestru zúčastnili studijního pobytu v České republice, konkrétně pobývali a studovali na univerzitách v Pardubicích, v Brně a v Opavě.

V akademickém roce 2015/2016 se lektor věnoval praktické výuce českého jazyka (*Praktyczna nauka języka czeskiego*) a kultuře mluvené řeči (*Kultura wypowiedzi ustnych*) v bakalářském studijním programu. V magisterském programu pak vedl pouze lekce praktické češtiny. Jazykovědné disciplíny – morfologii, lexikologii, syntax a literárněvědné disciplíny učili na obou stupních polské kolegyně. V bakalářském i magisterském programu byla praktická výuka češtiny v obou semestrech rozdělena mezi českého a polského lektora. Rozdělení výuky mezi dva vyučující je z mého pohledu efektivní a smysluplné, protože polské kolegyně vysvětlují studentům některé obtížné gramatické jevy a interference v polštině, což je pro ně srozumitelnější. Naopak některá fonetická a fonologická pravidla, lexikální specifika českého jazyka a zásady ortoepie studenti snáze chápou v podání českého lektora.

Časová dotace v zimním semestru pro první ročník byla stanovena ve výši 4 hodin praktické češtiny týdně, pro druhý ročník to bylo 6 hodin týdně a pro třetí ročník 4 hodiny týdně. V prvním ročníku magisterského studijního programu učil český lektor v zimním semestru 2,15 hodiny praktické češtiny a střídal se s polskou kolegyní, jež učila 45 minut. V letním semestru byla hodinová dotace rovněž 2,15

hodiny, ale praktický jazyk učil pouze český lektor. (V tomto akademickém roce byl otevřen pouze první ročník navazujícího magisterského studia.) Pracovní úvazek lektora v průběhu zimního a letního semestru akademického roku činil v průměru 540 hodin, tj. 18 hodin týdně. Počet hodin se však může podle potřeby univerzity měnit.

K výuce českého jazyka a literatury v jednotlivých ročnících byly využívány rozšířené a osvědčené jazykové učebnice – New Czech Step by Step, Česky krok za krokem 2 (L. Holá, P. Bořilová) s pracovními sešity, Čeština pro cizince 1. a 2. díl (A. Nekovářová), Čeština express 1, 2, 3, Čeština pro středně a více pokročilé (J. Bischofová a kol.), Basic Czech I., II. a III. díl (A. Adamovičová, D. Ivanovová), frekvenční slovníky, encyklopedie, denní tisk (MF Dnes, Lidové noviny), odborné časopisy (Naše řeč, Literární noviny, Krajiny češtiny) a další metodické materiály. V 1. a 2. ročníku byl kladen důraz na zvládnutí spisovné výslovnosti, osvojení základních slovíček a frází v každodenní komunikaci, předcházení interferenčním chybám, deklinaci jmen a číslovek včetně správných tvarů v singuláru i v plurálu, porozumění jednoduchým písemným textům a mluveným projevům. Ve výuce studentů se osvědčovalo střídání různých forem vzdělávacích aktivit, např. čtení a překlad jednoduchých úryvků z české beletrie, komunikační modelové situace s hranými dialogy, psaní krátkých textů na libovolná témata, poslech a převyprávění audionahrávek, jazykové hry (křížovky, kris kros, pexeso apod.) a sledování kvalitních českých filmů, kulturních dokumentů a pohádek. Zvýšený zájem projevovali studenti 1. ročníku o skupinové učení a projektové vyučování. Výuka ve 3. ročníku byla zaměřena především na intenzivní komunikaci s lektorem o aktuálně probíraných tématech z učebnic, schopnost diskutovat na odborné úrovni a správně se vyjadřovat, rozvíjet aktivní i pasivní slovní zásobu, osvojovat si složitější frazeologismy, samostatně prezentovat a vyjadřovat své myšlenky a vhodně reagovat v nečekaných situacích. V 1. ročníku magisterského studia byl kladen hlavní důraz na samostatnou aktivitu studentů, na jejich individuální ústní projevy, práci se složitými slohovými útvary (texty a ukázky z odborné, publicistické a krásné literatury) se zaměřením na rozlišování drobných stylistických a sémantických jazykových odstínů. Studenti po domluvě s lektorem jednou za 14 dní dostali za úkol připravit ve dvojici nebo samostatně powerpointovou prezentaci na téma, které pro ně bylo přínosné (např. cestování a cestovní ruch v ČR, založení vlastní firmy a možnosti podnikání, jednání na úřadech, nabývání nemovitostí cizinci atd.). Téma posléze prezentovali před celou skupinou a společně o něm diskutovali. Součástí výuky byla i příprava referátů o významných kulturních a historických památkách České republiky, o specifických českých tradicích a zvyklostech nebo sledování populárních českých filmů a pořadů. Na konci letního semestru uplynulého akademického roku absolvovali studenti ze všech tří ročníků poměrně náročnou závěrečnou zkoušku z praktické češtiny dle předepsané jazykové úrovně. Zkoušky se skládaly z části písemné a ústní. V písemné části museli studenti prokázat schopnost porozumět mluvenému i psanému slovu, správně používat gramaticko-lexikální pravidla a umět se srozumitelně písemně vyjadřovat. Ústní část byla orientována na prověření jejich kompetence samostatně komunikovat, tedy adekvátně spisovně a plynule reagovat v českém jazyce. Závěrečné zkoušky všichni studenti úspěšně zvládli.

Kromě výuky češtiny, tedy vlastní pedagogické činnosti, má lektor za povinnost podílet se na propagaci a šíření českého jazyka, literatury a podpoře českého kulturního dědictví. V duchu těchto aktivit lektor naplánoval a zorganizoval pro studenty všech tří ročníků dva studijní poznávací výlety do Ostravy spojené s prohlídkou Dolní oblasti Vítkovic, Slezskoostravského hradu a návštěvou Vyhlídkové věže Nové radnice. V rámci výletu se studenti zúčastnili také odborné monotematické literárněvědné přednášky konané na katedře bohemistiky Filozofické fakulty Ostravské univerzity. Součástí výletu byl i společný oběd, kde si mohli všichni studenti ověřit v praxi své jazykové dovednosti. Výlety se uskutečnily ve dnech 18. 10. 2015 a 30. 5. 2016.

Za pozornost určitě stojí iniciativa studentů 2. ročníku bakalářského programu a 1. ročníku magisterského programu, kteří ve spolupráci s lektorem připravili velmi pěknou prezentaci českých vánočních zvyklostí doplněnou o recitaci básně s vánočním motivem od A. Sovy na tradiční prosincový vánoční večírek katedry, kde se každoročně představují studenti s kulturním programem v češtině a v jiných slovanských jazycích. Vedle toho studenti seznamují hosty večírku s českými i jinými slovanskými zvyky.

Ve dnech 21. 4. a 22. 4. 2016 se na Opolské univerzitě konala mezinárodní odborná konference nazvaná: **„Zapomenutí, vyloučení a zakázání (tabuizování) autoři a umělci ve slovanské literatuře a kultuře 20. a 21. století.“** Konferenci organizačně připravovali a zajišťovali vyučující Kabinetu, kteří zde také prezentovali své referáty a odborné studie. Na konferenci lektor přednesl svůj příspěvek s názvem „Jiří Weil a jeho statečný zápas o zachování tvůrčí pravdivosti a upřímnosti na pozadí nacismu a stalinismu.“ Podrobnější studie o J. Weilovi bude otištěna spolu s dalšími články v recenzovaném odborném časopisu Studia Slavica.

Nebývalý ohlas zanechalo mezi pedagogy a studenty Institutu slavistiky veřejné představení divadelní hry D. Drábka „Švédský stůl“, které se uskutečnilo na konci akademického roku v univerzitním muzeu v podání studentek 1. ročníku bohemistiky. Je třeba podotknout, že nácviku a režie celého představení, včetně přípravy kulis a hudebního doprovodu, se ujala má kolegyně a vyučující v jedné osobě a se studentkami předvedla opravdu vtipné, vkusné a jazykově výborně zvládnuté představení. Menší roli ve hře si s radostí zahrál i lektor, který fungoval také jako jazykový korektor. (viz odkaz na univerzitní Facebook)

Velmi populární byly u studentů zejména 1. ročníku české filmové večery pořádané lektorem v české restauraci Jesenická lahůdka, v rámci kterých byly promítány známé a úspěšné české filmy, jako např. Vratné lahve, Kolja, Marečku, podejte mi pero či Alois Nebel.

Součástí výuky byla i podpora studentských mimoškolních aktivit. V uplynulém roce se díky iniciativě studentek 1. ročníku magisterského programu podařilo za podpory lektora připravit a realizovat pohádkové dopoledne s Krtkem, Rumcajsem, Mankou a Cipískem pro žáky 2. a 3. tříd základní školy Malopolska v Opoli, jehož cílem bylo přispět k popularizaci studia češtiny a probuzení zájmu o tento jazyk v Polsku. Krátké čtyřicetiminutové workshopy oživené hrou a kreslením známých postaviček se u dětí setkaly s nadšením.

Pracovní podmínky pro českého lektora na Opolské univerzitě jsou velmi dobré, polské kolegyně (vyučující) jsou vstřícné, komunikativní a lektorovi nápomocné v případě řešení jakýchkoliv organizačních nebo administrativních problémů. Lektor má v kanceláři k dispozici společnou kopírku pro pořizování a přípravu materiálů do výuky. V případě provádění změny ve výuce či přesunu v rozvrhu jsou kolegyně vždy ochotné vyjít vstříc. Jediným problémem na katedře je nevyhovující prostor pro uložení map, knih a učebních pomůcek. K dispozici je sice další pracovna, ale ta slouží především k výuce. V obou pracovnách je k dispozici počítač s připojením k internetu, skener a kancelářské papíry.

Technické a materiální zázemí univerzity je všeobecně na dobré úrovni, lektor má pro výuku k dispozici 2 notebooky, dataprojektor, CD přehrávač, DVD přehrávač s videorekordérem trvale propojený s televizorem. Výuka probíhá ve 3 různých učebnách, přičemž v každé z nich je nainstalovaná flipchartová tabule s fixy. Studenti, vyučující i lektor mají k dispozici knihy a časopisy ve studovně (v budově hlavní univerzitní knihovny) a pak interní knihovnu umístěnou v kanceláři vyučujících. Doplnování a vybavování knihovny odbornou literaturou (učebnice, slovníky) má na starosti český lektor, komunikace ohledně nákupu nových knih probíhá s Domem zahraniční spolupráce na velmi dobré úrovni.

Na základě smlouvy o pronájmu poskytuje univerzita lektorovi služební byt 1 + 1 o rozloze 28,80 m² v blízkosti univerzity. Zařízení bytu je moderní, lektor má k dispozici samostatnou kuchyň vybavenou kuchyňskou linkou s nádobím, ledničkou, plynovým sporákem, rychlovarnou konvicí, obývací pokoj s novým nábytkem, předsíň, balkón a sociální zařízení. Náklady na ubytování si lektor částečně hradí sám (nájem a zálohy na energie a služby), část nájmu hradí lektorovi univerzita a finanční kompenzaci za zvýšené životní náklady mu poskytuje i Dům zahraniční spolupráce.

V Opoli 25. 7. 2016

Prameny

Ve zprávě byly použity informace o Opolské univerzitě z jejich webových stránek.

<http://www.uni.opole.pl/o-uczelni>

Odkazy

https://www.facebook.com/SlawistykaUO/photos/?tab=album&album_id=499103210283082

Fotografie

Univerzita Opole

Poznávací výlet, říjen Ostrava

Konference, Uni Opole

Workshop, ZŠ Malopolska